

VILÁGOS SÁG

I. ÉVFOLYAM

AZ ERDÉLYI MAGYAR DOLGOZÓK LAPJA

11. SZÁM

Nagytakarítás az iskolákban

Feldult iskoláink rendbehozásáról a tanítás küszöbönálló megkezdéséről mind több biztató hír érkezik. A tantermekből kitaradnak a romok, ki az ablaküveg-cserepek, egy szóval kiséprődik az a sok szemét, amit a fasiszmus ellen viselt háboru gazolt egybe, de amikor mindez a szemétdombokra kerül, önkéntelenül is felvetődik a kérdés: vajjon mi lesz azzal a fasiszta szellemmel, ami a tankönyvekbe is belopta magát, különösen pedig hogyan takarodik ki történelem- és földrajz-könyveinkből az a sok hazugság, amit a fasiszta törekvésű közoktatás hordott össze fajról, népről és nemzetről?

Nyilvánvaló, hogy ettől a szellemi gíz-gasztól csak úgy szabadulhatunk meg, ha új tankönyveket iratunk. Ezzel elejét vesszük a további fertőzésnek. Hogyan fertőtlenítsük azonban a legifjabb tanítanemzedéket s a felnöttebb tanuló ifjúságot? Hiszen ez már a felsőbb népiskolákban és középiskolákban, sőt az egyetemeken is sugallt téveszmék hatása alatt nevelkedett fel! Felénk mered tehát az a nehéz feladat, hogy a fasiszmus katonai és politikai megtörésével egy időben meg kell törnünk a régi közoktatástól terjesztett fasiszta szellem erejét is.

Mikor ezt az erőt mérlegeljük, nyomban saját bőrünkön érezhetjük, hogy a fasiszta világnézet elsősorban a tömegek nemzeti érzésébe lopta be magát. A nemzeti elnyomatásba taszított népek különösen fogékonyaknak bizonyultak és bizonyulhatnak a mételys befogadására. Mindaddig, amíg az ilyen természetű elnyomás meg nem szűnik, a fasiszmusnak mindig módjában lesz a népek között lévő fejlődésbeli, tehát történelmi különbségeket, kulturális elmaradottságot vagy előrehaladottságot fajtabeli, illetve életfaji különbségeknak, más szóval örökletes tulajdonságoknak feltüntetni. A fasiszmus szerint a népek közötti különbségek végzetesen és mindörökké ellenségekként állítják szembe egymással a nemzeteket.

Ez az állgagság, éppen mert állgagság, bizonyos tömegek társadalmellenes ösztöneit kavartja fel s ezzel a fasiszmus saját cáfolatát és saját vesztét is előidézte. Annak ellenére, hogy faji és nemzeti alapon nyugvó társadalmi közösségeidént vélt megvalósítani, a más fajú és más nemzetiségű népek üldözésétől elválaszthatatlan háborus politika következtében, éppen a fasiszta államokban dühöngött a legfajjellenesebb, a legnemzetellenesebb állapot. Magyarországon tanui voltunk annak, hogy a szüntelenül népi egység után kiáltó nyilaspartok mint hullottak mozaikrészekre; végül pedig az egész háboruba sodort ország darabokra és anarkiába. A támadó háboru megindításával a fasiszmus új Európát ígért s közben rombadöntötte a régit, anélkül, hogy új romboló eszközökön kívül bármi más újítást is hozott volna. Rabló martalócokká züllesztett hadseregel pedig már egyáltalán nincsenek tudatában annak, hogy iszonyú kártevéseik mily szörnyű áttokkal hullanak vissza saját népük fejére. Betetőződő katonai vereségük végső bizonyítéka annak, hogy a valóban életképes igazság a fasiszmissal szembeszögült népek oldalán áll.

Mindez tehát élő cáfolata a tankönyvekben és a fejekben ártakozó

A kolozsvári demokrata nagygyűlés közönségéhez

Az Észak-erdélyi Nemzeti Demokrata Csoport vasárnap délelőtt 11 órára egybehívott kolozsvári nagygyűlésének közönsége ne a Főtéren gyülekezzék, hanem a szervezetek részére kijelölt találkozóhelyeken s kövesse fegyelmezetten az ott várakozó karszalagos rendezők utasításait. A RENDEZŐSÉG.

A SZOVJETCSAPATOK ELFOGLALTÁK UNGVÁRT ÉS BEREKSZÁSZT

A szovjettudósító iroda október 28-i hadijelentése: Október 27-én Keletporoszországban Stallupönenntől északnyugatra csapataink erős ním-ellentámadásokat vertek vissza és több helységet foglaltak el.

A 4. ukrainai arcvonalon csapataink elfoglalták Kárpátalja legfontosabb városát, Ungvárt és e harcok során még több mint 50 helység birtokába jutottak. Ezek közül a legfontosabbak: Beregszász, Alsószlatina, Perecseny, Gorond, Kisberezna és Sztrabicsó.

Magyar területen, Szatmárnémetitől északnyugatra csapataink folytatták támadásaikat és elfoglalták Szatmárcseke, Fehérgyarmat, Kisar, Matolcs, Nagyecsed, Gebe, Nyircsászári községeket. Nyiregyháza körzetében erős ellenséges páncélos és gyalogos támadásokat vertünk vissza.

Jugoszláv területen, Belgrádtól északnyugatra elfoglaltuk Ujvidék városát, Bácskapalánka, Irig, Indija és Opázua községeket, valamint több más helységet.

A többi arcvonalon felderítő tevékenység és több helyen helyi jelentőségű harc folyt. 26-án hadseregünk az arcvonalakon 120 német harckocsit semmisített meg, légierőnk és a légvédelmi tüzérség 90 német repülőgépet lőtt le.

Távoli hatósugaru légierőnk 26-án éjjel tömegtámadást intézett Budapest katonai célpontjai ellen. Sok tűz keletkezett.

Felelősségre vonták a bolgár és francia háborus bűnösöket

SZÓFIA, október 28. A háborus bűnösök felelősségrevonása megkezdődött és 24-ó óta néhány halálos ítéletet is hoztak. Dagev főállamügyész kinevezte a közvadászokat és jövő héten megkezdődik a feloszlatott reakciós pártok bűnösökének a pere. Szófiában 659 fasisztát tartóztatnak le és elérlelathatólag a népbíróság működését ez év végére befejezi.

PÁRIS, október 28. A néptörvényszék halálraítélte George Solrésot az egyik fasiszta lap főszerkesztőjét, mert bebizonyosodott, hogy a sajtón keresztül a hitleristák szövetsége volt. Abetz német nagykövet annahidején havi 70 ezer frankkal pénzelte le a lapot.

A másik ítéletet Mandel miniszter gyilkosai felett mondták ki, akik Mandelt Fontenebleau mellett ölték meg, amikor a rabkórházból egy másik fogházba kellett volna átszállítani.

fasiszta mételysnek. Szellemi ereje erő ugyan, de romboláson kívül egyébre nem fut belőle. Nem hiszszük, hogy a mételys terjesztő könyvek máglyárvetésével a fasiszta szellem is megsemmisülne. A fasiszmusnak mai és holnapi népnevelőink, illetve tanulóifjúságunk tudatából is pusztulnia kell. A végső kérdés most csupán az, hogy az átnevelésre szorulókat elfogadják-e a fasiszmus ellen felhozott érveinket? Hisz n egész könnyedén ellenvehetik azt a megcáfolhatatlannak hitt kifogást, hogy amiért a demokrácia erősebbnek bizonyult fizikai fegyverzet dolgában, nem bizonyos, hogy igazsága is kiállja-e a próbát? Ez az ellenérv bizonyára máris ott motoszkál ném ly néptanító és tanár fejében. Tehát joggal emeljük fel szavunkat az iskolák megnyitása előtt: ó lesz, ha néptanítóink a tankönyvek átírása előtt sürgősen átképzik magukat! Nem árt, ha az emberiség történelmét az eddig elhanyagolt forrásokból ismét át-

tanulmányozzák. Ebben az esetben rádöbbennék majd, hogy mind az egyének, mind a népek és nemzetek a történelem folyamán lényegileg mégis csak az egyre tökéletesebb együttműködés felé törekedtek.

Ezt bizonyítja a javithatatlanul önzőnek mondott egyének családdá, majd törzsközösséggé, végül nemzetté, egy szóval a mind nagyobb társadalmi egységekbe való tömörülése. Ennek a mind nagyobb egység-szándéknak jelét látjuk a modern nemzeti államok kulturális és gazdasági együttműködésre irányuló kísérleteiben. Főként pedig e mind nagyobb és az egész emberiséget átlogó egységtömörülés sikerét látjuk a szocialista munkásság és a soknépű Szovjetunió nemzetköziségén felépülő új világában.

Mindezt a sok biztató jelt néptanítóink és leendő népnevelőink tegyék tanulmányozás tárgyává. Most alakult szakszervezetük sürgősen rendezzen átképző tanfolyamokat, hogy

még a tanítás megkezdése előtt tisztuljon a zürzavar. Ha ezt teszik, akkor bizonyára aggodalom nélkül küldhetjük ifjúságunkat a minden tekintetben megtisztuló iskolapadok közé.

Bizunk ebben a megtisztulásban már csak azért is, mert tudjuk: nem egy tiszta műveltségű tanár és tanító kerülhet most a demokratizálódó közoktatás vezető őrhelyeire. Törekedjenek hát el is foglalni ezeket az őrhelyeket. A nem odavalókat, a fasiszmus szellemi csatlósait pedig távolítsák el az ifjúság közeléből könyörtelenül! Tisztánlátó írónk és háttérbe szorított tudósaink álljanak demokratikus törekvésű tanítóságunk mellé. Irják meg együtt a keletkező félben levő új világ új tankönyvét, az új ifjúság számára!

Ti pedig szülők, legyetek résen az iskolák szülői értekezletein. Ne hagyjatok szó nélkül egyetlen hazugságot sem, mit gyermekeitek hoznak haza az iskolából! Nagy István

Világkép a moszkvai tanácskozások után

A világesemények közép-pontjában két törekvés áll: a háboru befejezésével a fasizmus megsemmisítése és egy olyan béke létrehozása, mely hosszú időre lehetetlenné teszi a háborut. Háboru és béke — ez a Tolsztoj-regény cím — lett a legfőbb célkitűzés, mert egyik a másik nélkül nem valósítható meg.

A német hadsereg jelenleg minden arcvonalon visszavonulásban van, de még nincsen szétverve és időnyerésért harcol. A döntéseket azonban mindig a három nagyhatalomnak együttes tanácskozása hozta létre. Churchill legutóbbi beszédében is hangoztatta, hogy a teheráni és quebeci konferencia hatásaként milyen alapvetően változott meg a hadihelyzet. Ugyanilyen nagy változások várhatók a mostani moszkvai konferencián lefolytatott tárgyalásoktól is, a határozatok keresztülvitele azonban mindenestre időt vesz igénybe. Addig is, míg előreláthatólag a tél folyamán, vagy legkésőbb tavasszal ezek az óriási méretű és döntőnek ígérkező támadások megindulnak, a szövetségesek tovább nyomulnak előre, hogy a nagy támadások a hitlerista Németországot mindjárt ütőerőn támadják meg és ne csak csatlósállamait, melyeket a legkíméletlenebb módon kihasznál.

Hollandiában a Rajna-vonal eléréseért, illetve kisebb célként Antwerpen kikötőjének biztosításaért folyik a harc. A szélesöblű Schelde torkolatában új brit egységek szálltak partra és a német ellentámadás nem tudta őket visszavetni. Az olasz hadszíntéren a többihez viszonyítva csak kisebb erők harcolnak. Ha az angol, amerikai és lengyel csapatok mindenütt kiérnek a Pó-síkságra, akkor gyorsabb üteműnek ígérkezik az előnyomulás, mert újabb német erősítések odahozataláról nem lehet szó, az olasz köztársasági hadseregnek pedig ellenállóképesége nincs.

A Balkánon széttagolt harc folyik. Bolgár csapatok Nis-től általában nyugati irányban, a szovjet hadsereg Belgrád körül, az angol csapatok Görögországban és Albániában nyomulnak előre. E fő előnyomulási irányokon belül Jugoszlávia közepén Tito csapatai tartanak birtokukban fontos helyeket. A német hadsereg sietve vonul vissza észak felé s csak kisebb jelentőségű utakon nyomulhat előre, vagy légiszállítással kerül kivonásra. Legnagyobb része azonban fel fog morzsolódní. Ez után kerül sor valószínűleg nagyobb szabású támadásra a Dunántul ellen.

A keleti arcvonal harcainak súlya Keletporoszországban van. A harc az 1914-es általános ismert tannenbergi és mazuri csata színterén folyik. A londoni rádió jelentése szerint itt két új orosz hadseregcsoport

került felállításra, amelyet ha bevetnek, úgy Königsberg sorsa is megpecsételődik.

Ezekkel az európai harcokkal párhuzamosan nagyszabású támadás indult meg Japán ellen is. Ez a jelentések szerint jól halad. A Fülöp-szigetek melletti tengeri csatában a japán hajóhad kétharmad része megsemmisült, vagy egyidőre hasznavehetetlenné vált.

Végeredményben a szövetségesek győzelme csak idő kérdése. Németország hiába vetette be a legújabb mintájú harckocsiját, a Királytigris. Hiába vastag annak a páncélja. Nikkel és króm hiányában ellenállóképessége csekély, de még az ilyenből sem tud kellő mennyiséget gyártani.

A háboru befejezésének kérdésével egyidejűleg megindult a jövő képeinek a kialakítására vonatkozó tervezgetés is. A hitlerista propaganda azt akarta bebizonyítani, hogy a szövetségesek közt óriási ellentétek tátonganak és ha más kérdésben nem is, de a Balkán kérdésében Anglia és a Szovjetunió feltétlenül össze fog veszni. Ekes cáfolata ennek a fasiszta

reménynek Churchill alsóházi beszéde, mely nyíltan feltárja a jelenlegi helyzetet. A moszkvai tanácskozások, melyek majdnem két hétig tartottak, megszilárdították a szövetségesek közti viszonyt.

A minket érdeklő Balkán rendezésének kérdésében is létrejött Moszkvában a teljes meg egyezés, mégpedig a jelentések szerint olyan értelemben, hogy sem Nagybritannia, sem a Szovjetunió nem keres magának befolyásos területet, de feltétlenül meg akarják akadályozni azt, hogy úgy mint a múltban, Délkelet-Európa puszkaporos hordókkal legyen tele. Erre a területre vonatkozóan kijelentette Churchill: kis országok ne legyenek állandó viszályok martalékai. Ez a jövő fejlődésének az útja, csak ez hozhatja meg a békét. Ezt ismerték fel a dolgozók széles rétegei, amikor demokratikus berendezést követeltek, mely eltünteti a népek közt minden viszályt. A teljes felszabadítást pedig az Egyesült Nemzetek hozzák meg a népeknek. Háboru és béke — ez a jelszó ma az építeni akaró világon.

HOMONNAY HUGO.

Vörös repülőgép a munkásjutalomból Gyári szakszervezetet alakítottak az Ursus-sörgyár munkásai

Az Ursus sörgyár 140 munkása tegnap gyűlést tartott. A gyár udvarán egybegyűlt munkások nevében Papp Kelemen üdvözölte a Szakszervezeti Tanács kiküldöttjét, Havadi Józsefet, aki a szabad szakszervezetek multbeli tevékenységét ismertette. Összehasonlítást tett a Nemzeti Munkaközpont és a Szakszervezeti Tanács keretében működő szervezetek között. Az előbbi a munkásságra felülről ráerőszakolták, anélkül, hogy abból valami haszna is lett volna, sőt kár származott belőle, mert az NMK megbontotta a munkásság egységét s lehetetlenné tette a munkásérdekek megvédését. A győztesen előnyomuló Vörös Hadsereg a vele szövetségessé román hadsereggel együtt elűzte a többi káros fasiszta szervezetek mellett az NMK-t is. Így vált lehetővé, hogy most végre a sörgyár munkássága is egységesen és szabadon szervezkezhessen.

A gyár munkásai Havadi József felvilágosító beszéde után egyhangulag kimondták a gyári szakszervezet megalakulását. Kilenc tagú vezetőséget választottak, köztük egy munkásnőt. A gyűlés végén a Vörös Hadsereg gyárparancsnoka tudtára adta a munkásoknak, hogy a gyár tulajdonosaira kivetett tízmillió lej hadisarcból másfél milliót a gyár munkásságának ajánl fel munkájuk jutalmául és a győtes orosz forradalom huszonhetedik évfordulója alkalmából. A Vörös Hadsereget megéljenző munkásságot a felajánlott összeggel cserében hozzájárul egy harcirepülőgép felépítéséhez, melyet a fasiszta hadseregek ellen küzdő antifasiszta légihaderő vet majd harcba.

Az Ursus sörgyár munkásainak gyári szakszervezete egyébként az élelmezési munkásság szakszervezetéhez tartozik.

Gyüleseztek a demokrata egyetemi hallgatók

A vezetőség a kolozsvári magyar diákok élén

Meglepően nagy számban gyűlt össze a múlt hét egyik délutánján Kolozsvár magyar egyetemi ifjúsága, hogy megállapítsa azokat az irányelveket, amelyek szerint a főiskolai élet új szakában működni akar. A gyűlést Soó Tamás ideiglenesen megválasztott elnök nyitotta meg. Teljes bizalmat kért az intézőbizottság munkája iránt, kifejtve, hogy ez a vezetőség képviseli a kolozsvári magyar főiskolásokat mindaddig, amíg ezeknek alkalmuk nyílik teljes

létszámban, függetlenül dönteni képviselőik kérdésében. Az elnök kihangsúlyozta, hogy a magyar egyetemi ifjúság itt marad, itt akar élni, itt akar tanulni és itt akar megélhetést teremteni a maga számára. Köszönti a román egyetem helyreállítását s ugyanakkor ragaszkodik a magyar egyetem megtartásához is. Ebben maga mellett tudja Erdély dolgozó társadalmának minden tagját és az őket képviselő gazdasági és politikai szervezeteket. A magyar

diákság, demokratikus szellemének megfelelően, kapcsolatot kíván teremteni a demokratikus román egyetemi hallgatókkal s ugyanakkor harcot indít minden törekvés ellen, amely a nemzetiségi ellentétek megszüntetésére irányuló munkájában bármely oldalról hátráltatná.

A diákok szövetségének munkája továbbá arra irányul, hogy töretlenül folytassa a diákvédelmet. A falu és a munkásság körében végzett munkát ismét fel akarja venni, annál is inkább, mert a diákság egyes munkaközösségei ezen a téren eredményes munka tekinthetőnek vissza. A közgyűlés egyhangulag magáévá tette az elnök indítványát, hogy a diákság azzal is fejezze ki demokratikus felfogását, hogy a demokrata dolgozók vasárnapi felvonulásán teljes létszámban vegyenek részt.

Az elnök nagy tetszéssel fogadott bevezetőjét néhány hozzászólás követte. A Kommunista Ifjak Szövetségének képviselője, a meggyőződéséért román és magyar börtönbüntetést szenvedett Tót Imre természettudományi kari hallgató, a multtal való teljes szakítás szükségére mutatott rá. A román királyi diktatura és a magyar fasiszta rendszer egyetemi szélsőséges sóviniszta alapon állottak, ami természetesen a diákság szellemében is éreztette káros hatását. A demokratikus fejlődés másik súlyos akadálya az volt, hogy a paraszt- és munkáscsaládokból származó fiatalok az egészségtelen szociálpolitika következtében nem juthattak az egyetemre.

A szónok ezután az ifjakommunisták bukaresti gyűlésén hozott határozatoknak az egyetemi kérdéseket illető pontjait olvasta fel. Ezek szerint az egyetemi oktatás demokratizálása szükséges. A nemzetiségi különbségek megszüntetése érdekében testvérkezdet kell nyújtani a másnemzetiségű egyetemi ifjúság felé. Ezzel egyidejűleg a másnemzetiségű értelmiségi pályára készülő ifjúságot sújtó numerus claususnak és numerus nullusnak meg kell szűnnie. Elsőrendű követelmény a szegény ifjúság bejuttatása az egyetemre, a magas tandíjak leszállítása, tandíjmentesség, ösztöndíj, internátusok biztosítása. A diákság juttatását magának a hallgatóságnak kell intéznie. Meg kell szűnnie az értelmiségi munkanélküliségnek. Az egyetemről kikerült diplomás ifjúság elhelyezkedésének előmozdítása az állam feladata.

A hozzászólások után került sor az ideiglenes intézőbizottság megalakítására, amelybe karonként 2-2 hallgatót jelöltek. Az intézőbizottság összetétele a következő: Soó Tamás elnök, Markos András és dr. Schuller László (jogi kar), Laczin Sándor és Tompa István (orvosi kar), Ficzy Dénes és Molnár József (bölcseleti kar), Vinczeffy Endre és Tót Imre (természettudományi kar), Szabó István és Domby Imre (közgazdasági kar).

A mérai magyarok példája

Helyreáll a béke Kolozsmegye falvaiban

KOLOZSVAR, október 28. Alig hangzott el a MADOSz kiáltványa Erdély dolgozó népéhez a demokratikus egységfrontba való bekapcsolódásra s a becsületesebb erdélyi együttműködésre, máris pezsdülő szervezkedés indult meg a megyében. Erről a szervezkedésről beszélgettünk Mezei Lajos munkással, aki Péter Lajos társával együtt mint a MADOSz kiküldötte, sorra járta a környékbeli falvakat és nem végzett félmunkát, miként az kemény hártározottsággal megfogalmazott, derűvel és bizakodással is átszótt mondataiból kicsendül:

— Méra község volt az első állomásunk — kezdi beszámolóját. — Nagy volt az eső és a sár gyalogutunkon, de még nagyobb a reményünk és bizakodásunk, hogy ez az út a célhoz vezet. A vasutvonal mentén már az emberek százaival találkoztunk. Rögtönzött kis gyűléseken ismertettük a falvak megmozdult lakosaival az új helyzetet. Felhívtuk figyelmüket a községi védő őrségek megszervezésére vonatkozó hatósági intézkedésekre és kértük, készüljenek fel a vasárnapi nagygyűlésre.

— Méra községben Boncz András Karika, régi harcos testvérünk portáján feltelt ház fogadott bennünket. Boncz András a lakosságnak bejelentette küldetésünk célját. Rámutatott a sok régi keserves harcra a nagygazdákkal és az árulókkal szemben, akik mindig a nép igazi érdekei ellen fordultak. Hangsúlyozta, hogy ez az idő lejárt. A falvak népe ezután egységesen sorakozhatik fel érdekeinek védelmében. Utána Péter Lajos kiküldött társam beszélt. Rámutatott a megye vezetőségének intézkedéseire a községi védő őrségek megszervezéséről, hangoztatván, hogy erélyesen vegye kezébe minden község a saját védelmét biztosító eszközöket.

— Jőmagam — folytatta beszámolóját Mezei Lajos — visszapillantást vetettem a MADOSz harcos múltjára és rámutattam az elvégezendő feladatokra. Felhívom az emberek figyelmét a demokratikus világrend alakulására. Láttam az arcokon és a szemekben: átérzik azt, hogy a nép nélkül nem lehet többé politikát csinálni. Most csak a néppel — a népért lehet politikát folytatni. Szavaim után az ujonnan megalakult demokrata községi tanács bevonult a terembe. Fogadalmat tett, hogy az igazi demokráciáért és az itt élő népek összefogásáért fog harcolni. A hallgatóság egyhangú lelkesedéssel ígerte meg támogatását ehhez a munkához.

Arra a kérdésre, hogy első állomásunkon, Méra községben, hogyan látták a rend kialakulását, Mezei Lajos derűs kibontakozása, de gmavában

igen komoly, példát mutató esetet ismertetett.

Mindenekelőtt megállapította, hogy Méra község vezetőségében, bátor kezdeményezésben és az igazi együttműködés megteremtésében egyaránt. A község mintaszerűen megszervezett védő őrsége — mondotta — szembetalálta magát katonaruhával álcázott cigányokkal, akik felfegyverkezve megkísérelték a lakosság kifosztását. Kevés szóval és sok mozdulattal a védő őrség leszerelte a kapálózó cigányokat s levezényelte a pincébe, ahol újabb leszerelés következett. Elvették a banditáktól az összelopkodott ékszereket és más holmikat. Vallatásuk közben kiderült, hogy a határban a ganajrakásba még nagymennyiségű ruhaneműt is elrejtettek.

— Kiderült az is, hogy a közeli Korod román községből lovakat akasztottak el és azokat az egyik mérai gazdánál abrakoltatták. Megindult a nyomozás és hamarosan előkerült a lopott lovak gazdája, korodi román paraszt testvérünk. Muszka György mérai gazda nyomta kezébe a kötőfékeket. Így szólott: „Nézz ide, román testvérünk! Mi ártalmatlanná tettük ezeket az áruhás, nyomorult banditákat s ellopott jószágodat örömmel visszaszolgáltatjuk. Okuljatok ebből a

cselekedetből: nyujtsatok ti is segítő kezet javaink megőrzéséhez!”

— A korodi testvér csókokkal árasztotta el mérai testvérét és csak ennyit mondott: „Asa sa fie!”

— Ez után az ünnepélyes aktus után — folytatta csillogó szemmel beszámolóját Mezei Lajos — a leszerelt cigányokat a leszerelt értéktárgyakkal együtt átadták a csendőrségnek.

— További állomásainkon, Vista községben, Nádasszentmihályon és a vegyes lakosú Szucság községben, majd visszafelé gyalogutunkon Bács és Kardos községekben megisméltük programunkat és megvettük a szervezkedés alapjait. Nyomatékosan hangsúlyoztuk mindenütt, ne halgassanak a Mérán pörüljartakhoz hasonló szerzetek kiáltásaira, fogjanak össze a románsággal a most alakuló demokratikus szellemben, nyujtsanak egymásnak testvérkezét és erősítsék meg lelkükben a bizakodást, a reménykedést a boldogabb jövő iránt. Dolgozzanak együtt, osztózzanak egymás örömeiben, bánatában és ha kell, foglaljanak egységesen állást mindenrel és mindenkivel szemben, ami és aki meg akarja zavarni az összhangot a nemzetiségek között. Reméljük így lesz. Így is legyen!

— A lakosság husellátása is megoldódott. Köszönetet kell mondjunk a Délerdélyből hazatért román mészárosoknak, akik a békés egyetértés útján haladva, az itteni mészárosokkal megalakították a Mészárosok Szövetkezetét. A szövetkezetbe tömörülve a mészárosok gondoskodnak a lakosság husellátásáról. Kenyér és kenyérsütők sütnek a pékek a téren még vannak néhezanyagunk. Hiszem azonban, hogy a nehézségeket a román hadsereg segítségével elhárítjuk mielőbb s az ellátást biztosítjuk a vidékről. Azért, hogy mindenki kenyérhez juthasson, bevezetjük a jegyrendszert.

— Ugyancsak az elmúlt rendszer bűnéből rendkívül nagy akadályokat kell elhárítanunk azért, hogy a szükséges tüzelőfegyvernységet biztosítsuk. Kolozsvár környékén több hónapra van elegendő tüzelőfa, szállítási lehetőségünk azonban nincs. Szeretném megkönnyíteni Kolozsvár lakosságának a sorsát s ezért felhívom a délerdélyi városokat, kölcsönözzenek számunkra teherautókat, hogy a szükséges fegyvernységet be szállíthassuk.

— Már megállapítottam, hogy némelyek visszaélnék a háború nélküli béke teremtette helyzettel s lelketlenül igen magas árat kérnek az egyes piacra kerülő árukért. Ezért szükségesnek találtam a piaci árak rögzítését. A buza árat Eszakerdélyben a mezőgazdák érdekében figyelembevétele nélkül állapították meg. Ezen a helyzeten mielőbb változtatni kell s ezért a kenyér árat felemeljük. A felemelés előtt tanulmányozzuk és figyelembe vesszük a délerdélyi kenyéráratokat, hogy az összhangot e téren is megteremtjük. A hus árat a Mészárosok Szövetkezte, a szakszervezetek és a város együttesen fogják megállapítani. Az együttesen és hivatalosan megállapított husárakat kifüggesztjük majd a mészárszékekben.

— Nem hágyhatom figyelmen kívül azt a sajnálatos tény sem, hogy a városi közigazgatásban a múltban nem vették figyelembe a nemzetiségi arányszámot. A román nemzetiségieket erőszakosan is teljesen mellőzték. Ezen a helyzeten gyorsan változtatnunk kell. Eszedig olymódon, hogy román tisztviselőket is fogunk alkalmazni.

— A város közönsége még sok segítséget igényel, mert a háború okozta károkat és rombolásokat nem hozhattuk helyre teljesen. Az újjáépítési munkálatokban kivétel nélkül minden polgárnak a maga helyén részt kell vennie. Ha a maga munkahelyén minden polgár kifogástalanul végzi munkáját — és el is kell végeznie, mert ez főkövetelménye a demokratikus állami és társadalmi rendnek —, hiszem, sikerülni fog Kolozsvárt békét és megélhetést nyújtani minden polgár számára, nemzetiségi különbség nélkül — fejezte be a város közönsége által várva-várt nyilatkozatát Bugnariu Tudor polgármester.

Magyar és román színházak elfiadása

Kedden, október 31-én és csütörtökön, november 2-án d. u. 4 órai kezdettel, az Eszakerdélyi Egyesült Nemzeti Demokrata Pártok vezetősége /napközi díszelőadást rendez Kolozsvár városi felszabadítási alkalmából a Nemzeti Színházban, magyar és román művészek közreműködésével.

Kolozsvár demokrata közigazgatása békebeli állapotokat teremt

Bugnariu Tudor polgármester nyilatkozata

Kolozsvár, október 28. Bugnariu Tudor polgármester lapunk munkatársának most részletes képet adott a városi közigazgatás és közellátás mai helyzetéről.

Nyilatkozatában a polgármester elsősorban azokra az általános közigazgatási és közellátási nehézségekre tért ki, amelyeket a kivonuló fasiszta haderők okoztak azzal, hogy a város több közüzemét felrobantották vagy kirabolták.

— Amikor az új demokrata közigazgatás a város vezetését átvette, a városnak sem pénze, sem élelme nem volt — mondotta a polgármester. Az elűzött hatalom által elrendelt erőszakos kiűzés és az itt lefolyt harcok a legsúlyosabb megpróbáltatások elé állították a lakosságot. Mielőzött a magyar kormány és annak itteni képviselői a felelősök, akiket — bárhol is találunk meg őket — ide visz-

szahozunk azért, hogy néptörvényesek elé állíttassanak. A nép fog majd ítélkezni felettük s ők felelni fognak határozataikért és intézkedéseikért. Mi igyekeztünk helyrehozni a múlt tevédekeit s ezért semmi fáradságot és áldozatot nem kiméltünk. A felszabadító szovjet és román hadseregekkel szemben teljesített kötelességünk mellett fő feladatunknak tekintettük a lakosság közellátásának a biztosítását.

— A munkásság áldozatkésztségének köszönhetjük — mondja Bugnariu Tudor —, hogy mindjárt az első nyugodtabb napokban az egész városban helyreállíthattuk a vízszolgáltatást. Ugyanilyen gyors ütemben dolgozik kiváló munkásságunk a villanyvilágítás újból való megindításán. Lehetséges, hogy mire nyilatkozatom lapjukban megjelenik, Kolozsvárnak már a villanyvilágítása.

— Egy éket vermondotta. Ki

LEGUJABB

Churchill beszámolt
a moszkvai értekezletről

Churchill miniszterelnök pénteken az alsóházban beszélt. Nyilatkozatában különös figyelmet szentelt az angol-szovjet viszonyoknak a Balkánnal és Magyarországgal kapcsolatban.

— A németeknek két reményük van — mondotta. Az első, hogy a háború elhúzódásával meggyengíthetik a szövetségesek elszántságát. A másik és fontosabb reményük az, hogy viszály támad a németek végzetét jelentő három nagyhatalom között. Azt remélik, hogy szakadás keletkezik ebben a szövetségben s összevesznek a Balkán miatt, vagy Lengyelország és Magyarország kérdésében.

— Természetesen nem lehet azt várni, hogy annyira különböző viszonyok között élő három nagyhatalom, aminő Nagybritannia, az Egyesült-Államok és a Szovjetunió, ne legyenek sok tekintetben eltérő véleményekkel abban a kérdésben, hogyan kezeljék a sok különböző országot, amelyekbe fegyverek győzelme vezeti őket. Nagybritanniának és Oroszországnak sok közös problémája van Kelet-Európában.

— Meg vagyok győződve — hangsúlyozta Churchill — hogy a Moszkvában ez alkalommal elért eredmények a legnagyobb mértékben kielégítőek. A világ jobb jövőjét mindenek felett e három ország egységes cselekvő akarata formálja. Mind a három nagyhatalom a békés elrendeződésre törekszik. Ha ez sikerül, minden nemzet előtt tágas kilátások nyílnak a jövőre.

Visszatérve a Sztalin marsallal folytatott megbeszélésére, Churchill miniszterelnök hangsúlyozta, hogy soha nem nyilvánult meg olyan szilárdsággal az angol-szovjet szövetség, mint ez alkalommal Moszkvában az őszinte és baráti megbeszéléseken.

— Minden németnek fel kell adnia a reményt — mondotta — hogy a legkisebb széthúzás is mutatkozhatik azok között az erők között, amelyek elűzték és visszaszorították összes állásaikból őket.

A Balkán és a Földközi-tenger kérdésével foglalkozva Churchill kijelentette, hogy teljes megegyezés jött létre. Ebben a kérdésben semmi közvetlen veszély nem fenyeget. Mielőtt a háború véget ért, békés elrendeződést óhajtottunk biztosítani Görögországban, Bulgáriában, Romániában, Jugoszláviában és túl a Balkánon, Magyarországon. Igen jó munkalapót teremtettünk arra, hogy minden országot illetően együttesen járjunk el. Addig is célunk, hogy növeljük ez

szágok erőfeszítéseit közös el-
lenségeink ellen.

— Jugoszláviát illetően Oroszország és Nagybritannia együttesen jár el mind a jugoszláv királyi kormánnyal, mind a Tito marsallal való viszonyban. Együttes üzenetet küldtünk, hogy találkozzanak és alkossanak egységes kormányt mindaddig, amíg maga az ország dönthet államformájáról. Kötelességünk megakadályozni, hogy a kis országok a nagy háború végén ne váljanak örökös viszályok martalékává.

— Minden intézkedésünk az Egyesült Államok jóváhagyásával történt, amelyet állandóan tájékoztattunk a megbeszélések lefolyásáról.

Lengyelország kérdésében Churchill kijelentette, hogy bizalommal, reménnyel áthatva beszélhet erről a problémáról. Két alapvető kérdés van. Az első a határok kérdése és a második a lengyel kormány viszonya a lublini felszabadító bizottsággal. Mindkét fél sorozatos értekezletet tartott, míg maga Churchill más megbeszéléseket folytatott Sztalin marsallal.

— Egészen bizonyos vagyok benne, — mondotta — a brit miniszterelnök — hogy jóval közelebb jutottunk a problémák megoldásához.

Reméli, hogy Mikolajczyk hamarosan visszatér Moszkvába. Churchill hozzátette, ha Lengyelország elfogadta volna az év elején adott tanácsát, a nemzeti felszabadító bizottság megalkotása által okozott bonyodalmak nem álltak volna elő. Churchill hozzátette, hogy Ang-

A japán hajóhad kétharmadrésze
megsemmisült

LONDON, október 28. Tegnap volt az amerikai haditengerészet emléknapja és ez egybeesett a Fülöp-szigetek mellett vívott tengeri csata amerikai győzelmével. Ebben a nagyszabású ütközetben a japán haditengerészet kétharmadrésze elsüllyedt, vagy úgy megrongálódott, hogy hosszú ideig használhatatlanná vált. Ezzel szemben az Egyesült Államok tengerészeti miniszterének kijelentése szerint az amerikai hajóhad jelenlegi állománya 1155 hadihajó, 45 ezer partiraszálló hajó, 3 ezer kisebb hajó és 34 ezer repülőgép.

Vissza kell adni az elidegenített tárgyakat

Kolozsvár városi rendőrsége felhívja mindazokat, akikhez bármilyen uton idegen tárgyak kerültek, hogy azokat 48 óra alatt jogos tulajdonosuknak vagy azok igazolt képviselőinek adják át. Amennyi en ez lehetetlen, a tárgyakat adják át a rendőrségnek.

Azokat, akik a jelen rendeletnek nem engedelmességek, a rendőrség letartóztatja és az illetékes hatóságoknak adja át. Egyben közöljük, hogy házkutatást csak a rendőrség főnökének vagy a rendőri büntetőbíró-ság vezetőjének írásbeli felhatalmazása alapján lehet tartani. Két

lia, Oroszország és kétségte-
nül Amerika is erős, független
Lengyelországot akarnak, amely
hűséges nyugati szövetségesei-
hez és barátságos nagy szomszédja és felszabadítója, Oroszország iránt.

Az átmeneti francia kormányról szólva Churchill azt mondotta, hogy ez a kormány a francia nép óriási többségének helyeslését élvez. Alkalmos tehát arra, hogy erőgyűjtéshez segítse Franciaországot és az alkotmányos élet visszaállításához vezesse. Churchill hozzátette, hogy Franciaországot bevonják a Rajna-vidék és Németország problémájára vonatkozó megbeszélésekbe. Minden előfeltétele megvan annak, hogy Franciaország visszanyerje jogait és betöltse történelmi szerepét a világ színpadán.

A brit miniszterelnök ezután Görögország felszabadításáról szólott. Anglia — mondotta — beváltja a még 1941-ben a görög népek tett ígéretét, amikor csapatai elhagyták az országot. Churchill kijelentette, a szövetségesek azt óhajtják elérni, hogy mielőtt a normális viszonyok helyreállnak, a görög nép szabadon, saját maga döntőn saját kormányformája felől.

Beszéde végén Churchill közölte, hogy igen sok katonai kérdést tárgyalt Sztalinnal és ugyanakkor a katonai tanácsadók is több megbeszélést folytattak Moszkvában. Végül kijelentette, hogy a tanácskozások döntései a leghatásosabb és a lehető legkomolyabb megoldásokat jelentik Európának a háború kegyetlen átkától való megszabadítására.

nyokkal ismerős két nagykoru polgári tanúnak kell jelen lennie. A házkutatás megtartása előtt a kiűldötteknek igazolniuk kell megbízásukat. Az esetleg talált és őrizetbe vett bűnjelkekről jelezőkönyv veendő, amelyet a kiküldöttek és a tanúk aláírnak. A jelezőkönyv egy példánya a gyanúsítottnak, illetőleg a lakás tulajdonosának vagy a házfelügyelőnek átadandó.

Azokat, akik meghatalmazás nélkül házkutatást tartanak, letartóztatják és rögtönítélő bíróságnak adják át.

Salvan Virgil
rendőrfőnök.

Dr. Pászki Géza
büntetőbíró.

HIREK

— **Istentiszteletok a reformáció emléknapján.** Október hó 31-én, kedden a reformáció évfordulóján a református templomokban d. e. 10 órai kezdettel ünnepi istentiszteletet tartanak.

Azonnal be kell adni az összes lőfegyvereket. A város polgármestere közli, hogy tudomása szerint egyesek még mindig nem szolgáltatották be a birtokukban levő fegyvereket, sőt ezekkel a város polgárságának nyugalma és vagyonát veszélyeztetik. Nyomatékosan felszólít mindenkit, hogy a nála levő lőfegyvereket legkésőbb folyó hó 30-ig adja le a Városházán a 32. számú szobában. A rendelet ellen vétők statáriális bíróság elé kerülnek. A polgármester.

A ZSIDÓ NÉPKÖZÖSSÉG felhívja az összes Kolozsváron tartózkodó zsidókat, hogy vasárnap délelőtt fél 10 órakor saját érdekükben jelenjenek meg a Népközösség helyiségében, Timár-u. 34 alatt.

Sportbir. A KMTE vezetősége felkéri az alább felsorolt játékosokat, hogy f. hó 29-én, vasárnap délután 2 órakor jelentkezzenek Opatá edzőnél a városi sporttelep öltözőjében: Seprényi, Tóth Pál, Vass Mózes, Nagy László, Demeter, Bálint, Csiki, Kovács IV., Bonyhádi, Radnai, Rámay, Kauffmann, Fülöp, Chiorean I., Chiorean II. éh Ferenczi.

AFRONHÍRDETÉSEK

LAKÁS, iroda és üzletberendezést készítek, valamint javítást végzek. Varga asztalos, Unió-utca 22.

LAKÁST kaphat idősebb házaspár, utak rendbentartása és víz felvitele ellenében. Donát-ut 54. alatt. 6

ELCSERÉLNÉM 2 szobás, komfortos, kertes lakásomat belvárosiért. Cim a kiadóban. 11

GUMIBÉLYEGZŐK készítését vállalom Sole-féle helyiségben Jókai-u. 2. Stein. 12

JÓKARBAN levő női Singer-varrógépet keresek megvételre. Cim: Bartha Miklós-utca 23. Mezel. 14

JÓKARBAN levő, kis Singer varrógépet keresek megvételre. Cim a kiadóban.

FIATALEMBEREK szállást kaphatnak Jászoly-utca 6., Kacsóné. 23

KIADÓ szoba, konyha butorozva, mellékhelyiségekkel, Emese-utca 10., Rákóczy-ut felé. 27

VESZEK jókarban levő Berkel-rendszerű mérleget, Bartha Miklós-utca 8. Gr.

KONYHALÁNYOKAT és mosónőt felvesz az Unió-Étterem, Unió-utca 21. 21

LAKÁSÉRT házteendőket végzek, Cim a kiadóban. 18

ELVESZTETTEM a Kálvin- és Boldog-utca között fontos irataimat, Kovács János fűszerkereskedő, Szegítő-utca 10. sz. Becsületes megtaláló magar jutalomban részesül. 20

SOLYMOSSY Viola zongoratanárnő tanítását megkezdi. Deák F.-u. 4. 19

ELVESZETT Karolina-tértől Városházáig vagy a Városházán egy vászontárca pénzzel és fontos iratokkal. Kérem a becsületes megtalálót az iratok visszaszolgáltatására, Dávid Hermann névre, Postakert-utca 8. 25

JÓKARBAN levő modern könyvszekrényt keresek megvételre. Cim a kiadóban. 23

KERESÜNK ügyvezető munkásokat. Jelentkezni: „Gladys” Cipókrémgyárnál, Dézsma-u. 40. 26

FIGYELEM! Mindennemű rolljavításokat, így zár és kulcsok készítését és javítását azonnal eszközölöm. Gyukosy Károly, Deák F.-u. 6. sz. 29

Szerkesztő BALOGH EDGAR

A szerkesztőséget felelő NAGY ISTVAN
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Brassai utca 7.